Kambio

K A M B I O

Portabos Independiente Antijano

Anja 1, Número 7. december 1965.

Redakshon: H. Arends, Den Haag; M. de Castro, Tilburg;
J. Eustatia, F. Oduber, Nijmegen; A. Moen, Amsterdam;
R. Pieters, Delft, C. Romney, Leiden.
Direkshon: H. Hollander, Casa Academica 132, James Wattstraat 72,
Amsterdam.

Kontenido:

Kambio ta sali kada seis siman
supskripshon ta monta fl. 5,--
Un supskripshon aeropostal pa
Antijas ta monta fl. 5,-- ant.crt.

NIEUWE PARTIJ OP CURAÇAO

Enige weken geleden heeft zelfs de Nederlandse pers melding gemaakt van de oprichting van een nieuwe partij op Curaçao. De serieuze wijze waarop deze oprichting is bekend gemaakt kan misschien een aanwijzing zijn voor het feit dat men ditmaal met een minder warhoofdige groep te maken heeft dan de laatste jaren gebruikelijk was bij nieuwe groeperingen in de Antilliaanse politiek. Dat het Curaçao's kiezerspubliek systematisch de vertegenwoordigers van duistere groeperingen als Wara-Wara of Radikal en UnPoko afgewezen heeft, kan misschien enerzijds wijzen op een elektorale standvastigheid, gekoppeld aan weinig rationele voorkeuren voor reeds bestaande politieke partijen, anderzijds toont het duidelijk aan dat men niet ongestraft zijn kiezerspubliek kan onderschatten door grootse scheldpartijen te organiseren in plaats van het presenteren van een redelijk partijprogram.

In eerste instantie lijkt het weinig wenselijk dat op Curaçao het partijenstelsel zich zodanig zal ontwikkelen, dat men van een zekere versplintering kan spreken. Er bestaan twee grote partijen en de voor-de-hand-liggende oplossing zou dan ook moeten zijn dat er zich in deze partijen bepaalde groeperingen zouden formeren die dan als zgn. pressure-groups de beslissingen van de partij kunnen beïnvloeden. Aktieve jongerengroepen in de bestaande partijen in een goed functionerende demokratie horen de partij waar zij zich toe aangetrokken voelen te behoeden voor de verstarring en het konservatisme, waar de oudere garde in de partij zich toe aangetrokken voelt.

Helaas blijkt deze gang van zaken op Curaçao onmogelijk. In de grootste partij van Curaçao, de NVP, heeft zich de scheuring voltrokken die al geruime tijd te voorzien was. De pathologische machtswellusteling Gomez heeft het zelfs voor zijn kudde trouwe navolgers te bont gemaakt. Tijdens een persconferentie kondigde de heer Jesurun aan dat hij de NVP had verlaten omdat: ". . . de partij verstard is, er is niet genoeg doorstroming van moderne jonge ideeën in de partij. De NVP is blijven stilstaan bij het systeem waarmee in 1948 werd begonnen". Klare taal, van iemand die al meer dan 10 jaar lid is van de partij. Overigens schijnt de Demokratische Partij minder moeite te hebben met de jongeren. Men hoort positieve noch negatieve geluiden van de zijde van een jongerengroep in de DP. Enerzijds zou men kunnen veronderstellen dat het botert tussen de diverse generaties Demokraten. Insiders wijten het goed functioneren van het DP-apparaat echter aan het simpele feit dat er geen DP-jongeren zijn.

Het is haast onmogelijk om ten aanzien van de nieuwe partij van de heren Jesurun en Evertsz voorspellingen te doen. Een partijprogram heeft ons nog niet bereikt; bovendien rijst onmiddellijk de vraag wie de geldschieters zullen zijn van de nieuwe partij, en welke concessies zij zullen eisen van deze zich "progressief, dynamisch, christelijk" noemende jongeren. Het onbesproken politiek verleden van de heren Jesurun en Evertsz is voor ons een reden om met gematigd optimisme de eerste verrichtingen van de partij tegemoet te zien.

-o-o-o-o-o-

DEMOKRATIE?

Toen er kortgeleden in de V.S. een begin werd gemaakt met de beroemde teach-ins (naar analogie van de sit-in-wijze van protesteren van de negers) om te trachten via een vrije meningsuiting te komen tot het bepalen van een standpunt inzake de buitenlandse politiek van de V.S. in Vietnam, heeft dit bij vele mensen terecht respect afgedwongen. Immers iedere opponent kreeg hier een redelijke kans om zijn stem te laten gelden. En is dit niet de juiste gang van zaken in een zich demokratisch en vrij noemende maatschappij?

Het initiatief is in academische kringen van de universiteit van Michigan genomen en men trachtte op objectieve wijze tot een beoordeling van de gevoerde politiek in Vietnam te komen. Sprekers, zowel voor als tegen kregen de kans om hun standpunt uiteen te zetten en te funderen. Zelfs leden van de regering werden uitgenodigd en de Time meldt dat wanneer zij niet in staat bleken op redelijke wijze hun argumenten te verdedigen het gevolg een oorverdovend gebrul was. Een enkeling werd door het aanhoudende gebrul zelfs gedwongen de zaal te verlaten. Bij de deur werd hem als afscheid door een tiener het volgende nageroepen:
"Go fight your dirty war yourself, we're not gonna do it for you anymore".
Even leek het er zelfs op dat de academische centra massaal tot een openlijk afkeuren van de oorlog in Vietnam zouden komen.

Zoals gezegd heeft het lezen van deze gebeurtenissen bij vele tegenstanders van de buitenlandse politiek van de V.S. gevoelens van twijfel doen ontstaan.
Was dit niet datgene waar zij zo lang voor pleitten? Een vrij en demokratisch systeem waarin eenieder op redelijke wijze met de ander kan discussiëren, ook met leden van de overheid, om zodoende sámen naar de meest rechtvaardige en juiste oplossing te zoeken, zonder rekening te houden met de factor macht, hetzij politiek, economisch of militair?

Dit laatste is echter voorbarig gebleken. Presidentiële macht heeft de stemmen doen zwijgen. Wij leven <u>niet</u> in een demokratisch Westen waar ook de oppositie iets heeft in te brengen!
Onze twijfel is ongegrond gebleken. Demokratie gebaseerd op vrijheid is nog lang niet in zicht.
Om deze twijfel helemaal redicuul te maken is nu een lijst gepubliceerd waarop de volgorde te zien is van mensen die in aanmerking komen om ver van hun land te gaan vechten voor belangen van enkele machtigen onder het ironische mom van: "Vrijheid en demokratie van het Westen". Op de tweede plaats op deze lijst staan: Oproerkraaiers, deelnemers aan protestmarsen. M.a.w. eenieder die protesteert komt in aanmerking om de oorlog ingestuurd te worden. Op deze wijze denkt men de mond te snoeren van eenieder die blijk geeft het niet eens te zijn met de gang van zaken.
op het verbranden van de z.g. draft-cards, een wijze van protesteren tegen deze onzinnige oorlog dat in toenemende mate voorkomt, staat 5 jaar gevangenisstraf en 10.000 dollar boete.
Evenals onlangs in Sto. Domingo wordt hier weer van regeringswege verklaard dat dit oorspronkelijk goed bedoelde idee van de teach-in, overgenomen is door communistische extremistische elementen.

Ook is het nu gebleken, dat het Nationale Bevrijdingsfront tot 2 maal toe pogingen heeft ondernomen om tot bestands-besprekingen te komen, die echter, ondanks de herhaalde kreten om vrede van Johnson, door de Amerikaanse regering zijn genegeerd.

Opiniepeilingen in de V.S. tonen aan dat het aantal tegenstanders van de oorlog in Vietnam de 20% reeds is gepasseerd en dat de staat California massaal vóór is. Dit laatste is volkomen te begrijpen als we weten dat praktisch alle wapenfabrikanten in deze staat wonen en dat een groot aantal der arbeiders in de wapenindustrie werkzaam zijn.

Het is te hopen, dat er geen drastische veranderingen optreden, zodat de z.g. "communistische en extremistische elementen" toenemen, misschien krijgen we dan wél een echte demokratie in het Westen.

- - - - - -

Op de Antillen weet iedereen alles, maar weet ook niemand iets. KAMBIO schreef verscheidene malen over het volkomen ontbreken van een daadwerkelijke behartiging van de antilliaanse buitenlandse betrekkingen.

KAMBIO MAAKT SCHOOL

Voortaan kunnen wij echter gaan spreken over de wijze waarop de buitenlandse betrekkingen onderhouden worden. Onlangs is nl. voor het eerst in de antilliaanse staatkundige geschiedenis, zonder vlagvertoon en kanongebulder, aan een ambtenaar qua functie opgedragen om de antilliaanse buitenlandse politiek in praktijk te brengen. Voorlopig is deze ambtenaar, bij afwezigheid van een departement van Buitenlandse Zaken, verbonden aan het departement van Sociale en Ekonomische Zaken. Wij willen U de naam van deze ambtenaar niet onthouden op voorwaarde, dat U naar aanleiding van deze naam op geen enkele wijze gaat speculeren over de ideologie van de antilliaanse buitenlandse politiek. Welnu, ene Drs. A.J. van Oosten mocht deze historische functionaris worden. Rest een vraag. Waarom is er geen publiciteit aan dit heuglijk feit gegeven? Was men bang om onstatutair te zijn, of werden de ideeën van KAMBIO te zichtbaar overgenomen? Kom, kom, Statuut of geen Statuut, KAMBIO maakt toch school!

-o-o-o-o-o-

PALABRABA

Palabruha,
ni brúha palabrá, ni hála bruhá,
ni brúha di palu, ni brúha brabu,
ni brúha bruhá . . . ta palabrá bruhá,
ta bruha palu, ta palu brabu,
ta palábra palabrá, o ta usa palábra halá.

un pal'i bruhahada

- - - - - -

EEN AANNEMELIJK VERHAAL

Een aantal antilliaanse intellectuelen kregen de opdracht van een lokale partijvoorzitter om de verkiezingscampagne van zijn partij op te zetten. De bureau-geleerden stroopten eerst de mouwen op.

De psycholoog stelde een onderzoek in naar het gedragspatroon van de antilliaanse kiezer, maakte een psycho-analyse van de stem-pionier en wijdde een hoofdstuk aan imago-building. De econoom schreef een verhandeling over de infra-structurele aspecten van de omkopersmarkt, gedocumenteerd met cijfers, statistieken en een uitklapbare grafiek in zes kleuren. Ze voegden alles samen in een rapport en ontboden de hoofdredacteur van een plaatselijk dagblad voor de juiste briefing. De psycholoog las het stuk voor.

De socioloog uit het gezelschap keek gelaten uit het raam dat zicht gaf op de haven. Zijn gedachten dwaalden af. Onder het raam hielden twee werkeloze onderstandtrekkers zich laconiek bezig met een spelletje poker.

De psycholoog las onverdroten voort, als een geit die een strooien hoed verorbert. Toen het verhaal uit was zei hij: "Wij willen nu een wetenschappelijk verantwoord campagne-idee, dat op dit rapport gebaseerd is". De partijvoorzitter knikte mismoedig. De blik van de socioloog was blijven steken op een "full-house" door een der onderstandtrekkers op tafel gelegd. Als een bliksemschicht lichtte een briljant idee in hem op. In een fractie van een seconde werd een grandioos verkiezingsplan in hem geboren. Hij zei: "Als we het woord full-house als thema nemen en de gehele campagne instellen op het leven der werkelozen, dat kan een geweldige campagne worden. Succes is dan bij voorbaat verzekerd. Machtige campagne!"

De anderen moesten het even verwerken. Toen zei de psycholoog: "Ik heb geschreven, dat de campagne moet appeleren aan antilliaans gevoel voor romantiek en avontuur. Ik had het bij het rechte eind."

De econoom zei: "Mijn conclusie was dat alléén een vechtcampagne kans biedt op succes. Ik krijg dus óók gelijk."
Weer een bewijs dat verkiezingscampagnes wetenschappelijk moeten worden aangepakt, dreunt de partijvoorzitter voldaan.

"De mening dreigt post te vatten, dat de verkiezingsstrijd wetenschap is. Verkiezingscampagne is een kind van twee hoogst onwetenschappelijke fenomenen, nl. omkoperij en zwijnerij", zei de hoofdredacteur, die was blijven zitten; "een schijntje wetenschap voor de show zal niemand hinderen, het is net als in mijn beroep! Wie geen creatieve noot kan blazen loopt altijd voorop en immer getooid met partijvlaggen."

De psycholoog tracht nog de boel te redden door te verklaren dat toch de creatieve denkers uiteindelijk in het politieke leven de bazen zijn. Gelach van de kant van de socioloog, die daarna zegt: "Er zullen toch elementen op dit eiland te vinden zijn, die dit menen te moeten weerleggen."

Dat het rapport van onze intellectuele vrienden intussen al lang ongelezen verder zijn weg naar de zeer riante prullebak van de partijvoorzitter vond is nauwelijks vermeldenswaardig. Dat was immers antilliaans logisch!
Beste lezer, er zullen altijd mensen zijn die logische ontwikkelingen het liefst willen tegenhouden, omdat het vaak zo lastig is erin mee te komen. Het nare is, dat het ze meestal óók nog lukt. Het leven rolt verder en de jeugd vraagt zich af: worden we nog eens ooit verlost van deze heren? Wie weet, wie weet.

ENK.

\- - - - - -

De amerikaanse leiders hebben in de afgelopen weken, ongevraagd en voor de zoveelste maal, hun imperialistische en aggressieve yankee politiek voor de zuidamerikanen gepreciseerd. De zuidamerikanen hebben van hun kant bij de ontvangsten van de in kogelvrije vesten gestoken Bobby Kennedy en Dean Rusk dan ook niet alleen de gebruikelijke konfetti van stenen en keien gepresenteerd, maar deze aangevuld met bommen, zoutzuur en een historische rochel.

Tijdens de konferentie van de Organisatie van Amerikaanse Staten in Rio de Janeiro vond een heropvoering plaats van het omkoop-spel-in-lobby-stijl, dat in 1962 in Punta del Este zo succesvol was uitgevoerd. Inder-tijd moest Cuba uit de OAS gestoten worden en kochten de VS met allerlei bilaterale projecten, het vereiste stemmen-aantal af.

ESKALATIE IN ZUID-AMERIKA

Alom bekend is het bedrag dat de haïtiaanse stem heeft gekost (een 1500-bedden-ziekenhuis, een landingsbaan voor straalvliegtuigen en 15.000.000 dollar cash), en veel lager kwam te liggen dan de amerikanen hadden be-groot. "Cheaper than expected" verklaarde een entoesiaste amerikaanse diplomaat. Nu in 1965 moest eens te meer een "basis" gecreëerd worden om de komende militaire ingrepen van de VS een achtergrond te verschaf-fen.

Het voorspel van deze konferentie begon reeds in de eerste week van au-gustus jl. met de aankomst in Rio van een 21 man sterke amerikaanse de-legatie waaronder W. Fulbright, T. Mann en de president van de Export-Import Bank H. Linder. Kort daarop ging de verwachte devaluatie van de cruzeiro niet door, maar introduceerde Brasilia een van de - ondanks de tragische kanten - grootste politieke moppen van dit kontinent: "de ide-ologische grenzen!". Washington bezat echter weer een grootse bondgenoot in de militaire rechtse hoek. T. Mann verklaarde dan ook zonder meer dat de VS zich tegen elke bevrijdingsfront zouden verzetten. Intussen eska-leerden van hun kant de guerillas in Peru, Ecuador, Colombia en Venezuela en verdween de grootste guerilla-expert van het westelijk halfrond. In-dien Che Guevarra zich thans in de Andes bevindt - en er is nauwelijks reden om dit niet aan te nemen ondanks het westelijke geteoretiseer over spanningen tussen Fidel en Che - dan mag 1966 tegemoet gezien worden als het jaar waarin de Sierra de los Andes functioneel de Sierra Maestra zal worden.

Om terug te keren tot de inter-amerikaanse konferentie in Rio, deze wordt op de eerste plaats gekenmerkt door het feit dat Dean Rusk gedurende de eerste dagen geen enkele officiële mening naar voren bracht. Wel hebben de bijna 200 mannen van zijn staf koortsachtige kontakten gelegd in de afgeslotenheid van de lobby, waarbij weinig zuidamerikaanse kollega's werden overgeslagen. Of deze kontakten en stemmen-kontrakten uiteinde-lijk succesvol zullen zijn of niet, maakt een tweede Vietnam in de Andes niet "cheaper than expected".

-o-o-o-o-o-

ONAFHANKELIJKHEID OF EENENVIJFTIGSTE VAN DE STATES?

Alle aandacht concentreert zich momenteel in het Caraïbisch gebied op Santo Domingo en Cuba, maar meer en meer schijnt het explosiepunt in Puerto Rico te naderen, sinds op 21 april van dit jaar Dr. don Pedro Albizu Campos, de "apostel van de vrijheid" kwam te overlijden.

De legendevorming rond don Pedro is reeds in volle gang en de linkse pers is bezig hem tot "martelaar voor de vrijheid van zijn vaderland" te verheffen. Zijn weduwe, dona Laura, een peruaanse die voor Fidel Castro in de V.N. als delegaat zetelt, heeft reeds aan eenieder die het maar horen wilde, laten weten dat haar man in feite in de gevangenis is omgekomen, want hij was reeds gestorven, toen hij vijf maanden geleden doodziek het ziekenhuis verliet om naar zijn huis te worden overgebracht.

Het is waar dat don Pedro gedurende de laatste 30 jaren van zijn leven slechts korte perioden van vrijheid heeft gekend. Die werden dan ook gekenmerkt met aanslagen op het leven van de president van de Verenigde Staten, Harry S. Truman, op kamerleden in Washington, op de gouverneur van Puerto Rico, Luis Munoz Marin in 1950. Een gewapende opstand mislukte weliswaar maar kostte toch veel levens. Vorig jaar nog werden er echter in serie grote Amerikaanse bedrijven in brand gestoken.

Hoe kwam don Pedro ertoe samen te zweren om met geweld de regering van de Verenigde Staten uit Puerto Rico te krijgen? Welnu, als jong politicus, liberaal gezind, vond hij in 1922 voor zijn partij, die de Unie met Amerika nastreefde, een formule die deze relatie uitdrukte in een Associated Free State. Overal waar hij verscheen verzamelde zijn vlammend woord duizenden toehoorders om zijn spreekgestoelte, maar bij de verkiezingen kon hij niet meer dan 5000 stemmen op zijn naam verenigen. Deze en andere tegenslagen deden hem de wettelijke weg verlaten om geweld te preken en aldus zijn vaderland van het gehate Yankee Imperialisme te bevrijden. Reaktie van de kant van Washington was dat het leger hem onder de Negers indeelde!
Van liberaal is Albizu dus uit lieverlede uiterst links geworden en een fervent revolutionair. Vijfentwintig jaar later komt een andere politieke figuur op het toneel die de grootste demagoog uit het Caraïbisch gebied heet te zijn: Luis Munoz Marin. De prediking van onafhankelijkheid langs legale weg heeft hem het eiland stormenderhand doen veroveren, om eenmaal op de hoogste stoel gezeten te verklaren dat onafhankelijkheid slechts kinderdromen waren. In 1953 schept hij de "Commonwealth", met toestemming van het Congres te Wahington. Los Astados Libres Asociados. In de vlag de alleenstaande ster als symbool. Don Pedro Albizu werd vogelvrij verklaard nadat hij een aanslag op deze verrader van het vaderland had laten plegen. Hierna kruisen twee levens wier lot tot nadenken stemt: Munoz Marin heeft vrijwillig afstand gedaan en een vertrouweling op de troon gezet en werkt te Washington aan de vervolmaking van zijn kreatie: the Commonwealth-showcase of american democracy. Maar de dode Albizu Campos laat de onvoldaanheid van het bereikte ervaren: de status van Puerto Rico is en blijft onopgelost! Dit gevoel van onzekerheid is nog verscherpt doordat op de sterfdag van don Pedro Alex Quaison-Sackey van Ghana op het eiland aanwezig was om de politieke constellatie te bestuderen en in twee woorden de toestand definieerde: self-governing colony.

Als anti-kolionalist geloofde hij dat volkeren het probleem van hun politieke status moeten oplossen in de vorm waaraan de burgers vrijwillig beslissen, en waarschuwde hij tegen een neo-kolionalisme als een soort onafhankelijkheid waardoor men "client state" werd, gecontroleerd door een ander met andere dan politieke middelen.

Munoz Marin laat het echter voorkomen alsof het volk reeds van zijn zelfbeschikkingsrecht gebruik gemaakt heeft, toen het in de verkiezingen zijn partij de overwinning bezorgde. En naargelang het bestuursapparaat zich uitbreidt, stijgt zijn kiezersvolk met duizenden stemmen die er hun boterham verdienen. In 1964 behaalde hij 60% van alle uitgebrachte stemmen. Doch ieder weet dat er te velen zijn die de Commonwealth niet als definitieve oplossing voor de verre toekomst beschouwen, en in een plebiciet zeker zouden kiezen voor Puerto Rico als onafhankelijke republiek. Het is waar dat de Independistische partij nog slechts 3% van de stemmen op zich verenigde, maar evenzo is het bekend dat een slechte partijleiding de krachten niet heeft weten te bundelen. De sterke "Beweging van de Onafhankelijkheid" en de "Federatie van Universiteitsstudenten voor de Onafhankelijkheid" en andere groepen werken aan de bundeling in een grote partij.

De huidige voorspoed speelt de federatie-idee in de kaart. In 1964 behaalde de partij van de groot-industrieel Luis Ferré, die de volledige aansluiting als "Staat" in de Amerikaanse Federatie voorstaat reeds 34% der stemmen.
De grootgrondbezitters, bankiers, industriëlen en zakenlieden zien de beste waarborgen voor rust in een aansluiting bij de Verenigde Staten. De luidruchtigste onafhankelijkheidspredikers zijn geen zakenlieden, maar idealisten en intellectuelen. De voorspelling dat de onafhankelijkheid armoede zou betekenen deert hen weinig. De dreiging dat ze tot anarchie en communisme zou kunnen leiden verontrust de rustiger burgers meer.

ENK.

- - - - - -

EIgeNAARdig

Het optreden, of moet men spreken van de vertoning, van de gevolmachtigde minister van Suriname Dr. J.F.E. Einaar, tijdens het Kamerdebat over de Goedkeuringswet heeft een wel hoogst merkwaardige naklank in de nederlandse perswereld veroorzaakt. Merkwaardig, omdat zijn geëmotioneerd betoog slechts uit opeenvolgende tegenspraken bestond, afgewisseld met volkomen uit de lucht gegrepen kreten. Nu eens verweet deze minister de Kamerleden dat zij de zaak volkomen opgeblazen hadden, terwijl hij zelf de belangrijkheid verhoogde door zijn aanwezigheid. Dan weer sloeg hij door en vroeg hij zich af of het Koninkrijkalleen bestond uit het deel aan deze zijde van de Atlantische Oceaan, ondanks het feit dat hij even tevoren de door Nederland gevraagde goedkeuring namens Suriname aan de Kamer had gegeven. Koninkrijk nieuwe stijl, meisjes die nog thuis wonen, tijd van de slavernij waren andere habrakadabras, die leidden tot het applaus uit medelijden van de Kamerleden. De reacties van de nederlandse persmogen eveneens uit een gevoel van medelijden zijn gesproten, maar dan een misplaatst medelijden, want na deze publiciteit zal Einaar misschien tot nog stoutmoediger blabla komen. Maar hopelijk zullen de mensen uit zijn directe omgeving hem van verdere zielige vertoningen weerhouden.

-o-o-o-o-o-

BESLAGEN BRIL?

"Het recht op apartheid, inleiding tot de Nederlandse problematiek", luidt de titel van een boekje, pas op de Nederlandse markt verschenen en geschreven door Drs. W.J. Bruyn.

Drs. Bruyn, socioloog bij de dienst stadsontwikkeling van de gemeente Amsterdam, stelt dat overal en altijd mensen zich in groepen hebben afgesloten van anderen om hun eigen opvattingen te beschermen. "Je ziet dat mensen zich alleen kunnen ontplooien in een bepaalde cultuur en dan moet je die cultuur ook beschermen". Consequentie is, dat Nederland de grenzen moet sluiten voor langdurig verblijf van vreemdelingen, ook Surinamers en Antillianen. "Het tot heden gevoerde beleid bij toelating van niet-Nederlanders heeft de rechtmatige geestelijke en materiële belangen van de Nederlandse bevolking geschaad of in de waagschaal gesteld".

Dat een 48-jarige socioloog anno '65 het presteert om een dergelijke onzin bijeen te schrijven is diep treurig. De uitlating: "De apartheid zie ik als een algemeen menselijk verschijnsel", is dan ook niet meer dan met onwaarachtige semi-wetenschappelijke termen het racisme verdedigen. Over Zuid-Afrika wil hij niet oordelen daar hij er te weinig van af schijnt te weten. Ik vraag me af wat de socioloog Bruyn nu wel weet. Hoe wil hij scherp afgebakende cultuurpatronen conserveren in een wereld, waarin de wederzijdse beïnvloeding der volken door de massacommunicatiemedia bijna niet meer weg te denken valt. Is het de heer Bruyn verder bekend dat zowel in het verleden alsnog in het heden vooral de materiële belangen van Nederland verzekerd zijn door het contact en vooral door uitbuiting van buitenlandse werkkrachten. De socioloog Bruyn werkt zoals eerder gezegd bij de dienst stadsontwikkeling van de gemeente Amsterdam. Wil hij werkelijk koste wat koste een boekje schrijven dan heeft hij in de huisvestingsproblematiek der buitenlandse arbeiders een haast onuitputtelijke bron om zijn "sociologische kwaliteiten" in geschrift bot te vieren. Tenslotte is het dan ook tragisch dat de Bruyn juist indirect door deze buitenlandse arbeiders in staat wordt gesteld om zijn producten op de markt in deze welvaartstaat te gooien.

- - - - - - -

Mangusa' di un pober

Sin ni un debchi pa kumpra waranawa
M'a wiri mi wiri na wiriwiri
Bruhé ku chimichimi machiká
Mesklé ku warawara herebé den awa brak
Duna mi kiriwichi
Prome k'e para bira bichi.

Wiriwiri di wiri
Chimi chimi machiká
Warawara stobá
Kokolo di funchi
Kremenché pa bo n' baster.

-o-o-o-o-o-

Veinte minutos en la Martinique
(Fort de France)

Calor de ron pasado por suaves maderas,
esperando las bajas bodegas de los barcos
junto a los cobertizos sucios de la aduana.
Volvéis de pronto a mí, ahora en el trópica,
gaditano perfume de barriles,
alboreados toneles por los embarcaderos tendidos a los pies de las
pescaderías
saliendo de la noche.
Pero no eres el mismo,
calor triste de ron que subes mareando las palmeras,
ola de ron ardiendo,
ordenada,
encerrada,
arrastrada por negros como asnos de apariencia tranquila.
Que ahora todo sucede en este puerto calcinado del trópico,
sobre este despiadado basurero,
esta flotante y triste colonia basurero
que se estrangula aquí,
que ancla aquí su cadáver,
enganchándolo al de esas otras islas que quisieran fugarse,
huir a favor de algún confabulado viento de media noche.
Calor duro de ron,
sudor de negro,
clamor sordo de negro,
llanto oculto de negro,
alba negra de negro despertando.
(Con rumbo a la Guayana,
sin tocar a las costas que quisieran no verlo aunque lo miran,
pasa un barco francés con 700 presos).

Rafael Alberti

- - - - - - -

Rafael Alberti a nace na anja 1902 na Puerto de Santa María (Cádiz). Algun di su obranon: "La Amante", "Cal' y canto" y "El hombre deshabitado y Fermín Galán".
Durante guerra civil na Spanja R. Alberti a scirbi poesia rebelde y actualmente e ta bibando na Argentina como auxilado.

-o-o-o-o-o-

HAIME MALUKU

Muchanan'i skol sa di konta ku tur autoridat antiyano ta preokupa pa studiantenan. Nan no ta studia drechi y ta preokupa nan ku "politik". Ku tin hopi studiante riba tur sorto di blèk-lis. Nan sa hasta di menta hopi nòmber. Ku hustamente p'e motibu ey, ketu bai segun muchanan 'i skolnan a lanta un Servisio di Seguridat Antiyano. Ofisialmente nos no a tende nada djesaki. Ma si e bia aki muchanan'i skol tin rason atrobe, den tempu di verano e miembronan dje servisio nobo aki lo tin hopi trabòw di hasi. Pasobra durante verano semper diferente studiante ta bai pasa nan vakashon na Antiyas. E deskonfiánan te kere ku den nan lo tin un par dje studiantenan "peligroso". Y un servisio di seguridat mester ta deskonfiá pa e por hasi su trabòw bon.

Asina a sosede ku Buchi Studioso inosente di dje a bai pasa su vakashon na Antiyas. Ora el a baha na Hato tur su famia, amigu y konosinan a bin kontré. For di ora e tabata warda su maleta el a bistá un tipo, masha elegante bistí a la James 007 Bond, pará huntu ku su famianan. E no tabata konosé y ademas e tabata straná ku ningun hende no tabata aktu e gai. Tambe e tabata puntra su mes kon e kompai ey por ku un bachi den tur e kalor ey. Ma no a dura largu ku el a hañé ta sera konosí kune. Pasobra e tipo a tribi di bin brazé bon konfiá komo ta amigu biew nan tabata. Pero esey tabata su eror, pasobra ora un braza a bati riba Buchi su skòwdru, Buchi a sinti manera un rebólbu den e manga di bachi. Mes ora a dal na su sinti ta ken e tipo ey ta: Haime Maluku, miembro di Servisio di Seguridat. E sonrisa di Buchi a bira mas amable. Maske ku e no sa preokupé muchu ku loke otro studiantenan ta hasi, nan a manda un hende pa vigilé. Kier men di ku nan no ta konfia ni'un studiante mas bèrdè. Ma Haime su komportashon ya kaba a demostra di ki mal kaliber e ta. Si un hende mata òf horta, Buchi por a pusta mil florin ku bo ku nunka la bida Haime lo no hañé. Kòrda anto vigila pasonan di un hoben studiante ku nunka no a hasi nada malu ni ta pensa di hasi malu tampoko. Ma Buchi tabata dispwesto pa hunga un dushi wega di gaipilón ku Haime durante su permanensia. Den e tempu di desempleo aki tur sorto di kooperashon ta nesesario pa juda un pober hómber gana su pan di kada dia.
Buchi kier a juda Haime maske e no tabata konbensé ku un Servisio di Seguridat ta e sorto di werkverschaffing mas adekwado.

Rem.

- - - - - -

Pa cabesnan purá

Cúra purá, no ta curá curba
Purba curba curá, pa bo cúra
purá den curá
Purba húra purá
Curba no sa dúra
Purba púra cúra ta
curá purá purbá

purgashi di bo pruga

-o-o-o-o-o-

EEN HYPOCRIETE OPHEF

Het Algemeen Handelsblad is met zoiets als een campagne voor de opheffing van het Statuut begonnen en tracht hierbij overal argumenten te vinden dieter ondersteuning kunnen dienen. Dat deze argumenten al lang bestonden zal geen enkele kritische antilliaan ontkennen en deze werden overigens in het weekblad Observador op Aruba in een serie artikelen reeds in december 1964 uitgebreid geformuleerd. In deze tijd echter schreef het A.H.: "In beide rijksdelen is het Statuut een levend begrip geworden, een gebeurtenis die ieder jaar op 15 december met ernst en luim wordt gevierd". Het is dan ook vreemd om nog geen jaar daarna in dezelfde A.H. (waarschijnlijk dezelfde redacteur) te moeten lezen: "De meesten van ons, zowel hier als overzee, zegt het Statuut bar weinig of helemaal niets. Ondanks krampachtig gevierde herdenkingsdagen en blijmoedig gestemde feestredes heeft het Statuut zich geen plaats verworven in hoofd en hart van de rijksgenoten", en verder: "Het Statuut immers wekt grote weerstanden. Het heeft zijn tijd gehad".

Een verklaring voor deze plotselinge ommekeer valt niet makkelijk te geven. Dit zij gezegd. Moet men het russische persbureau Tass geloven wanneer deze het A.H. een blad van de Shell-belangen noemt? Dit zou immers in overeenstemming zijn met de verwachting dat Shell Curaçao, in verband met de langzamerhand leeg gepompte venezolaanse oliebronnen, binnen tien jaar van de antillen zal zijn verdwenen. Met de verdwijning van de Shell zouden immers de nederlandse belangen op de antillen uitgespeeld zijn en zou het inderdaad bijzonder handig zijn als nederland tegen die tijd het Statuut met haar verplichtingen kwijt zou zijn. Spreekt het A.H. daarom van : "Wel zal men zich hier en daarginds vertrouwd moeten maken met de gedachte dat financiële bijstand meer een zaak gaat worden van wereldontwikkelingshulp dan van de nederlandse begroting"? Inderdaad betekent de opheffing van het Statuut dat Nederland haar verplichtingen aan de wereld zou afwimpelen. Maar waarom verdedigde Nederland ten tijde van de grote winsten van Shell Curaçao, het Statuut gewrocht zo hardnekkig in de Verenigde Naties?

Zelfs wanneer men bovenstaande verklaring niet in zijn geheel wil accepteren, dan kan de hypocriete argumentering van de redacteur van het A.H. niet ontkend worden. Tien jaar lang houdt Nederland de neo-koloniale figuren op de antillen in stand, en plots zouden de antillen hun koloniale basis moeten verlaten opdat Nederland haar handen in onschuld kan wassen. En dan in dezelfde koloniale stijl waarin het A.H. zich dit voorstelt: "Van Nederland dient het initiatief uit te gaan tot een ronde-tafel-conferentie, waarin de opheffing van het Statuut aan de orde wordt gesteld". Nederland koloniseert, neo-koloniseert en heft het koloniseren op. De antillen moeten accepteren. Punt uit!

In ieder geval willen wij dit stellen: de plotselinge ontdekkingen van het A.H. veranderen niets aan het van alle kanten krakende Statuut zoals de antillen dit reeds tien jaar kennen. Het Statuut voor de Stilstand van de neo-kolonisatoren van Nederland zal niet van vandaag op morgen verdwijnen. Vooreerst zullen de antilliaanse nationalisten (niet de N.V.P.'ers) met het bestaande Statuut de nodige - ook stinkende - gelden uit Nederland moeten trekken om díe omstandigheden te scheppen die de neo-koloniale Nederlandse Antillen in een Antilliaanse Antillen kunnen transformeren. Pas dan zullen de Antillen - en niet Nederland - het initiatief tot opblazing van het Statuut nemen.

-o-o-o-o-o-

CONGO ALS TESTCASE VAN OPRECHT WESTERS OPTREDEN

Eerst in 1908 nam de Belgische Staat de verantwoordelijkheid voor dit stuk Afrika over van Koning Leopold II, die in de daaraan voorafgaande periode een waar schrikbewind had uitgeoefend. Deze periode zal altijd geboekstaaft blijven als een zeer zwarte bladzijde in de koloniale geschiedenis. Zij doet niet onder voor de spaanse veroveringen in Latijns-Amerika. Pas na de Eerste Wereldoorlog komt er enig schot in de aanpak van het bestuur. Bij het bestuderen van de kwestie-Congo is het eerste, wat de lezer opvalt, of moet opvallen, het improviserend optreden van de Belgische Overheid, dat soms zelfs geen optreden was. Dit zal men goed voor ogen moeten hebben, als men zich met deze zaak bezig houdt.

Er ontstond al dra een soort verbond tussen Kerk, Kapitaal en Koloniaal Bestuur, die samen poogden zonder ingrijpen van Brussel, hun gang te gaan en dit ook vaak deden. De situatie toenmaals werd gekenmerkt door de aanwezigheid van een enorm aantal stammen, elk met een eigen taal. Deze versnipperde toestand werd en wordt door de drie genoemde groepen bewust of onbewust verergerd.

De Kerk heeft samen met het Bestuur in het oosten de Islam teruggedrongen en de bevolking daar heeft er geen al te prettige herinneringen aan. Men wilde hiermee het Communisme tegengaan, zei men; merkwaardige manier van redeneren, alsof de Islam de wegbereider van het Communisme zou zijn; eerder het tegendeel!! Wel heeft de Missie in Congo het beste lager onderwijs tot stand gebracht, maar voor opleiding daarna was niet gezorgd. In Congo was het middelbaar en hoger onderwijs het slechtste er aan toe. Dit paste volkomen in het straatje van de belgische kolonisatie-politiek: wel onderwijs tot een zeker niveau, maar niet verder, dat gaf alleen maar een intelligentsia, die open zou kunnen gaan staan voor progressieve ideeën en dat wilden de belgen niet. Door deze fatale opzet, ontbrak de mogelijkheid om hogere studies te volgen. Met gevolg dat in 1960 bij de onafhankelijkheid er maar 11 academici waren, waaronder één enkele arts!! Er ontbreekt dan ook een goede elite en dit heeft tot gevolg dat in de politiek alleen persoonlijke bindingen en de stamverwantschappen gelden.

Dat het particularisme in Congo nog meer bevorderd is, is mede te wijten aan de vlaamse afkomst van de missionarissen. Zij waren in hun moederland een nog niet-geëmancipeerde minderheidsgroep. Door het minderwaardigheidscomplex wat hiermee samenhangt, hadden zij veel belangstelling voor de zeden en gewoonten en speciaal voor de talen van de stammen. Zij waren gekant tegen het invoeren van één eenheidstaal, dat natuurlijk het frans zou zijn. Zij propageerden te veel het "eigene", te veel de eigen taal. De spaarzame elite werd hierdoor te veel gericht op de oude stamstructuren, wat weer niet bevorderlijk was voor het ontstaan van een nationaal denkende intelligentsia. Lemarchand [1)] haalt een voorbeeld aan, waarin geringe taalverschillen zo benadrukt werden, dat hier zelfs stamtegenstellingen het resultaat van waren (o.a. tussen Baluba en Lulua in Kasaï, die elkaar mede door deze tegenstelling in 1961 bijna uitgemoord hebben).

Zodra echter een nationalistisch bewustzijn tot ontwaken komt, zullen er ook moeilijkheden met de missie en de zending ontstaan. Dat bewustzijn komt maar matig op gang, ook al weer door het bevorderde particularisme.

Met mijn ervaringen, opgedaan in Luluaburg, durf ik stellen, dat er enige kentering te bespeuren is. De congolese elite aldaar laat zich niet alles meer door de paters opleggen, men gaat zijn congolese eigenheid voelen, men zoekt naar een eigen bestaan. Ook zaken als "het bestaan van jullië gebrachte God" worden niet meer geschuwt.

Op het onwaarachtig optreden van de Kerk wijst bv. Fons Hermans in een artikel van VN. Hij doelt op het herhaalde herderlijke schrijven van de paus, om de invloed van de kerk, die op het spel staat, te behouden. Over andere delen van Afrika echter, waar eveneens oorlogen woeden, maar geen belangen in gevaar komen of er geen zijn, hoort men niets. Dit is een gevaarlijk meten met twee maten en de Kerk niet waardig!! [2)]

Het voornaamste punt voor het Bestuur was, orde handhaven. Nergens in Afrika was ook de medische verzorging zo perfect georganiseerd. Typisch een materiële opvatting van staatsopvoeding, zorgen dat de mensen niet doodgaan of elkaar dood maken en voor de rest niets! Tot vlak voor 1960 was het lid zijn van verenigingen en het houden van vergaderingen streng aan banden gelegd. Bewust gedaan om een elite tegen te gaan.

De maatschappijen, vooral die in Katanga, waren geïnspireerd door de nabuurlanden Rhodesië en Zuid-Afrika. Zij stonden een eigen kolonie (later een staat) Katanga voor, met een blanke bovenlaag en een zwarte arbeidersmassa, zoals nu anno 1965 in Rhodesië gepractiseerd wordt. De regering en het bestuur in Congo hebben echter nooit een visie gehad, alleen dus het in Katanga levende idee kan met een visie vergeleken worden, ook al is het dan een slechte! Deze drang naar afscheiding heeft heel de congolese politiek sinds 1960 beheerst! Het veilig stellen van de belangen heeft steeds centraal gestaan, de manier waarop dit verwezenlijkt werd wisselde nog al eens. Steeds wedde men op het paard, dat het veiligst leek. Maar door ingrijpen en optreden van andere dan de kapitaalsgroep, verdween dat paard verschillende keren. Pas vlak voor de onafhankelijkheid kwam er een plan, het plan van Bilsen, dat grote opschudding verwekte, omdat het onafhankelijkheid durfde voorstellen binnen <u>30</u> jaar! Het heeft echter anders uitgepakt!

Vlak voor de grote datum 30 juni 1960, waren er algemene verkiezingen gehouden voor de vertegenwoordigende lichamen. De politieke krachtsverhoudingen lagen niet helemaal duidelijk. 26 Partijen en partijtjes konden zich met het bestuur gaan bemoeien in een parlement, dat 137 leden telde (acht met 1 en vijf met 2 leden) [3)].
De MNC van Lumumba behaalde 33 zetels en was hiermee de grootste partij. De PSA van Gizenga werd de tweede met 13 zetels, gevolgd door de Abako van Kasavubu met 12. Deze laatste was ontstaan uit een culturele vereniging van de Bakongo's op die manier de enige uitlaatklep om politieke aspiraties te bundelen. Al hun stemmen bleken afkomstig te zijn uit één provincie, zelfs de enige partij van nationaal formaat, die van Lumumba, die 65% stemmers had in Oost-provincie. Dat dit geen fictie is, toonde een correspondent van le Monde aan, door er op te wijzen, dat de politieke partijen gegrond zijn op stamgroeperingen geleid door leiders, die in die stammen voorname posities innemen: bv. Lumumba, Kasavubu, Adoula, Tshombe, Mumungo en Kalonji [4)]. Van een reële politieke kristallisatie is nog geen sprake, mede weer door de in de hand gewerkte situatie van de blanken. Een aanloop hiertoe was de partij van Patrice Lumumba, maar deze begaafde congolees heeft niet de kans gekregen zich te ontplooien en te laten zien, dat met een sterke aanpak de Congo tot ontwikkeling gebracht kon worden. Het linkse weekblad Jeune Afrique

heeft met een fotocopie aangetoond, dat Tshombe de vermoording van Lumumba heeft gelast, zich aldus van een grote rivaal ontdaan, om des te sterker te staan tegenover de mogelijke andere candidaten voor de macht [5].

Ik heb de gelegenheid gehad in april de verkiezingen voor de centrale en provinciale parlementen, in Luluaburg, van nabij te mogen meemaken. Het was geen verheffend schouwspel. Tot op het laatst waren de stembussen (van hout) niet gereed en moest men daarom de stemlokalen beperken, wat weer langdurig wachten veroorzaakte en zodoende kostbare "manuren" voor de economie kostte. Aangestipt moet nog worden, dat de vrouwen geen stemrecht hebben in Congo! Daarnaast waren er de manipulaties met de stembiljetten, die b.v. al aanwezig bleken te zijn in de geplaatste stembussen. Verder was er een grootse manoeuvre tot omkoping bij de bevolking te bespeuren, met gelden uit de overheidskas. Intimidatie was ook een probaat middel om groepen te binden. Ook werd de talrijk aanwezige "jeunesse" (veelal werkloos) gebruikt als manifestatie-materiaal. Met de leeftijd (van 18 jaar) werd gewoon een loopje genomen, zij werd veelvuldig in de papieren van de schooljeugd verhoogd, b.v. door de directeur van de school flink te betalen. In de lokalen waren altijd militairen aanwezig om de "orde" te handhaven, maar dit bevorderde nu niet de vrijheid van keuze!! De tellingscommissies waren ook niet brandschoon. De hele organisatie liet te wensen over, omdat dit pas de eerste maal was, dat de Congo zélf de verkiezingen te regelen had. Wat er hierna nog uit de bus kon komen, had verder niets meer te maken met een vrije keuze van het kiezersvolk.

Alleen omdat de Grondwet verkiezingen voorschreef, hield men zich hieraan en ook om de buitenwereld aan te tonen, dat men zich hier aan de spelregels van de democratie wilde houden. Daarbij kwam nog, dat Tshombe er een middel in zag om langs "legale" weg zijn positie te verstevigen en zijn broodheren aan te tonen, dat het volk achter hem stond. In totaal namen er 140 partijen aan deze maskerade deel, waarvan er 49 verbonden waren in een federatie, CONAKO, met Tshombe aan het hoofd. Pas bij de stemming voor de investituur van de regering Kimba in november jl. bleek hoe de verhoudingen lagen, nl. een kleine meerderheid voor Tshombe, maar tot een officiële uitslag van de verkiezingen is het nooit gekomen. In Luluaburg kwam de internationale controle-commissie, samengesteld uit Afrikanen, juist op de dag, dat er geen stembiljetten meer waren en er dus ook niet gestemd kon worden; tóch werden er later positieve berichten de wereld in gezonden.

Heel deze affaire zou men bijna niet anders kunnen afdoen met de typering lachwekkend of komisch, maar daar is ze toch te ernstig voor. De schuld ligt bij de Belgen, die heel het democratisch systeem hebben opgelegd om na de onafhankelijkheid hun economische invloed te behouden. Het parlementaire systeem was nodig om verdeeldheid te zaaien: federale opbouw van Congo, dus zwakke centrale regering, met een president zonder grote bevoegdheden; een twee-kamersysteem met evenredige vertegenwoordiging, wat de versnippering en partijstrijd nog meer in de hand werkt.

Zolang dus de niet-nationaal bewust zijnde politici van dit systeem gebruik maken en kunnen maken, is er van een reële aanpak voor de opbouw van Congo geen sprake. Krijgt nu bovendien nog een groep de macht in handen, die gelieerd is met de buitenlandse economische machten, dan is de status quo wel goed verzekerd. Dit was het geval met Tshombe van juli 1964 tot november 1965. Dit opzijschuiven van de machtige Katangees door Kasavubu, kon geschieden, daar er sinds augustus 1964 een nieuwe Grondwet bestond, die de president met grote bevoegdheden begiftigd, wat in het voordeel van de laatste was. Nu ik dit schrijf, is de staatsgreep van generaal

Mobutu bekend geworden, die aldus een eind heeft willen maken aan de nog te verwachte strijd tussen deze twee rivalen om de hegemonie in het land bij de geplande presidentsverkiezingen in februari a.s. In de nieuwe Grondwet is het federale en twee-kamersysteem gehandhaafd. Tot nu toe is dit alles in het voordeel voor de westerse economische groepen, die er niet minder op worden. Het versnipperd zijn en houden van Congo werpt wel wrange vruchten af voor haar inwoners!

De eerste maanden na juni 1960 werden gekenmerkt door de strijd Lumumba-Tshombe, centralisatie-federatie; de leus van de eerste was dan ook: "Unité du Congo, pas de Balkanisation". Hij heeft het niet mogen beleven. De federatieve groep kreeg de overhand. Adoula kreeg daarna al snel te maken met de stamoorlogen (Baluba-Lulua in Kasaï o.a.). Om dit op te lossen werden al spoedig de zes oude provincies opgedeeld in 21 "provincettes", ieder met eigen parlement, ministers en een heel diensten apparaat met ambtenaren, wat zeer nadelig was voor de staatsfinanciën en de economie. Heel deze aanwas van staatsemployées, deed de oude sociale kwaal van heel Afrika nog meer toenemen, nl. dat een verdienend lid van een familie elk ander lid, dat om steun vraagt, dit hem of haar niet onthoudt. Dit noemt men in Congo NDUKU 6).
Het sociale leven krijgt hierdoor een parasitair karakter, wat ook fnuikend is voor een gezond economisch klimaat.

De kleine groep bourgeoisie, ontstaan uit de lokale politici en functionarissen en hun Nduku, bekommert er zich alleen om hun bestaan te verzekeren, ten koste van de staatsinkomsten. Hun devies is: goed leven, d.w.z. goed eten, drinken, uitgaan, in auto's rondrijden, meisjes en transistors. De groep, die de douane-opbrengsten, de belastingen en andere opbrengsten voornamelijk leveren, is de groep der buitenlandse handelaren, die de wet maken en breken tot in het kleinste dorp in de brousse. Hun kapitaal investeren ze niet in de labiele economie, maar zenden het naar hun land van herkomst. Deze laatsten zijn dus evenmin een bijdrage tot de economische rijpmaking van het land.

De economische versnippering en chaos is verregaand. Elke provincie heeft douane-formaliteiten en contingenteringen. Een eiwitrijke vissoort kost b.v. in Albertstad 3000f.C. en in Süd-Kasaï (Bakwanga) 10x zoveel, door vervoer per vliegtuig en de invoerrechten. Met wist raad, boven het meer Tanganyika gooide men de postzakken leeg en vulde ze met de vis. Er zijn nog voorbeelden te over.

In het economisch leven heeft ook een plaats gekregen de "MATABISH", de verplichte fooi. Het is een flinke bijverdienste voor iedereen van hoog tot laag, maar tast heel het economisch systeem aan. Deze vorm van corruptie is zo ingeburgerd, dat in sommige streken de overheid uit deze "matabish" de salarissen van haar personeel betaald, omdat de andere gelden verduisterd worden 7).

Een kleine minderheid profiteert aldus van de staatsruif ten koste van de rest van de bevolking. Sinds de devaluatie van de C.F. zijn de lonen maar 25% gestegen, maar de kosten voor levensonderhoud zijn verdubbeld. De vakbonden staan machteloos tegenover de willekeur van de overheid. Naast de arbeiders zijn er echter miljoenen nog slechter aan toe, de mensen in de brousse, de "BASENJI". 8) Zij verbouwen alleen voor eigen gebruik, omdat sinds 1960 heel de opkoop en het transport van de agrarische produkten totaal in de war verkeerd. Bovendien moeten ze nog voedsel leveren aan de strijdende partijen. Voor de opbouw van een evenwichtige economie moet eerst de landbouw gesaneerd worden, maar dan moeten de basenji daar de rust voor hebben, dus geen strijd meer en een sterke centrale leiding.

Er is een groepering, die daadwerkelijk de problemen wil aanpakken, nl. de CNL (Comité National de Libération). Wat wil nu deze CNL? Zij wil o.m. [8a]:

De verwijdering van Kasavubu [9], die ook verantwoordelijk is voor de afzetting en verdwijning van Lumumba; de eenheidsstaat en het einde van de balkanisatie; provincies slechts als administratieve eenheden; wezenlijke verandering van de openbare ambten door het verplichtend stellen, ambtenaren buiten hun provincie werk te verschaffen ("détribaliser"), wat de corruptie tegengaat en tevens de nationale kwaal van de Nduku verzwakt; nationalisatie van bepaalde produktiemiddelen; faciliteiten voor bepaalde privé ondernemingen; strenge controle op de buitenlandse handel; het aan banden leggen van de deviezencirculatie; niet-verbondenheid wat betreft de buitenlandse politiek.

Men ziet: programmapunten van een klassieke socialistische revolutie met nationalistische tendens. Door de hulp van het Westen aan Tshombe, zochten de "opstandelingen" steun bij Rusland, China en de linkse landen van Afrika. Een van de CNL-leden verklaarde: "Wij zijn geen communisten, maar als het moet, zullen wij het worden". Dezelfde ontwikkeling heeft zich voorgedaan in Cuba, waar Castro gedwongen werd communist te worden door het botte optreden van de VS.

Wie de doeleinden van de CNL serieus neemt, zal wel willen beamen dat het grootkapitaal hier totaal tegen gekant is. Als men weet, dat 40% van de congelese export bestaat uit mineralen en 2/3 van de agrarische uitvoer gevormd wordt door plantage-opbrengsten van de blanken, is hiermee duidelijk aangetoond, hoe machtig deze groep is. [9a]

Hoe is de samenstelling van deze machtige pressiegroep? [10] Zij wordt gevormd door o.a.: De "Lever-groep", die 315.000 hectare grond bezit, de Société des Huileries beheerst, en Sedec, die alles verkoopt van tractor tot en met emmer, controleert;
De "Compagnie du Congo pour la Commerce et l'Industrie" (CCCI), die de Société Générale te Brussel controleert, ongeveer 70% van de aandelen van Congo in bezit heeft, de Cie Cotonnière Congolaise bezit en participeert in de Union Minière.

Tenslotte de "Union Minière du Haut Kantanga". Hat kapitaal is 570 miljoen dollar en de investeringen belopen 4 miljard dollar [11], volgens Le Monde zou dit zelfs 12 miljard dollar zijn en per jaar maken 1800 employés 1800 miljoen fr.C. over naar Europa, d.i. omgerekend 720.000 gulden gemiddeld [12]. Jeune Afrique noemt een gemiddelde winst per jaar van 3,5 miljard fr.C. [13]. In de Groene Amsterdammer wordt voor 1959 nog een cijfer genoemd van 70,7 miljoen dollar winst [14].

Dit zijn cijfers, die er niet om liegen. Het meeste kapitaal verdwijnt uit het land en als deze kapitaalsvlucht niet aan banden wordt gelegd, zal de Congo echt niet tot een reële welvaartsontplooiing kunnen komen.

Na 1960 ontbonden de Belgen het Comité Spécial du Katanga dat (voor 2/3 staats- en 1/3 particulier eigendom) recht had op 60% van de winst van de Union Minière. Hierdoor kon de congolese regering geen zeggenschap meer uitoefenen over de U.M. Jean Ziégler, zwitsers socioloog, heeft in zijn boek "La Contre-révolution en Afrique" [15] aangetoond,dat de U.M. daadwerkelijk heeft meegedaan aan de afscheiding. In Katanga leefde dit idee al veel langer (zie begin). In Jeune Afrique heeft eind 1964 een artikel de aandacht getrokken, waarin met fotocopie, de voorwaarden vermeld stonden

voor de te verlenen hulp aan de staat Katanga. Rotschild, toen kabinetschef van Spaak, heeft met Tshombe onderhandeld over de te geven technische bijstand en de reorganisatie van het administratieve apparaat. Dit laatste hield in, dat elke congolees een belgische adviseur naast zich kreeg (conseiller) om deze te "schaduwen". Ook staat vast, volgens Ziégler en Jeune Afrique, dat de U.M. in 1961 15,4 miljoen dollar aan Tshombe heeft overgemaakt om hem drijvende te houden 16).

Wat in Katanga is gebeurd, is na de terugkeer van Tshombe op nationaal niveau voortgezet. (Jeune Afrique noemt dit Katanganisation van de Congo). In dit licht moet gezien worden de onderhandelingen in februari 1965 gehouden, over de over te dragen aandelenportefeuille. Congo werd toen eigenaar van de z.g. portefeuille - d.i. het totale aandeel van de staat in de Congolese maatschappijen - die vroeger de Belgische Congo toebehoorde. De Congo krijgt alle rechten en verplichtingen, die de vroegere houdster had. Dus ook de verplichtingen tussen Congo en de concessieverlenende maatschappijen. De overdracht brengt hierin geen verandering. Hier schuilt een addertje in het gras, die een dodelijke beet blijkt te hebben, want de werkelijke macht blijft liggen bij deze maatschappijen en niet bij de congolese staat. Wel gaat de congolese staat beschikken over 26% van het kapitaal, maar nog lang niet genoeg om reële invloed uit te oefenen. De controle over bedrijven in industrie-vervoer en mijnen is theoretisch, daar de leiding hier nog ligt bij de blanken. Tshombe vond, dat Congo pas vanaf deze datum onafhankelijk was, maar dit was meer als manoeuvre voor de verkiezingen bedoeld. Zelfs hij zal hebben ingezien dat nog steeds de Belgen en Amerikanen het voor het zeggen hebben 17).

Niet altijd parallel met de belgische belangen, lopen de Amerikaanse. Een voorbeeld hiervan is het geheime verdrag, gesloten onder de oorlog door België met de VS en Engeland, dat de alleenverkoop regelt van het uraniumerts in Katanga, een verdrag, dat duidt op het belang voor het Westen van de atoombewapening. Dit verdrag is altijd omgeven met veel geheimzinnigheid, ook vooral in België; het zou de moeite waarde zijn het te plaatsen in het kader van heel de westerse politieke constellatie, maar daar is het nu de plaats niet voor 18).

Een relevanter voorbeeld is het optreden van de Amerikaanse Ambassadeur in Brussel Mac Arthur, die het optreden in Stanleyville heeft afgedwongen, althans volgens Le Monde van 8 augustus 1964 19). In de NRC van 1 december 1964 wordt op de aanwezigheid van Amerikaanse vliegtuigen met cubaanse piloten gewezen, opgeleid door de CIA 20). De CIA op haar beurt behartigt niet dezelfde belangen als het State Department, want zij beschouwt Congo als een potentieel Vietnam in Afrika 21). Verder steunde de CIA het Amerikaanse Comité voor steun aan de vrijheidsstrijders van Katanga. Dit Comité ontving steun van 3000 industriële organisaties en o.a. van figuren als H. Hoover, Nixon en Goldwater 22).

In Congo spelen vele machtige pressiegroepen een spelletje poker met als inzet de rijkdommen van dit stuk Afrika. Ieder wil zijn invloed behouden, ieder op haar eigen manier.

Het punt waar alles om draait is, dat Congo nog steeds in een koloniale situatie verkeert d.w.z. in horigheid t.o.v. de buitenlandse economische groepen, en ook dat van 1963 tot oktober 1965 het normale spel der politieke krachten werd lamgelegd door het met vakantie sturen van het parlement door Kasavubu. Daarom moest de oppositie onderduiken of in ballingschap gaan. De tegenregering vond daarentegen bij de opstandige bewegingen op het platteland, tengevolge van de economische noodtoestand,

een gewillig oor. Behalve in de periode Tshombe was de macht in handen van de z.g. BINZA-groep (Mobutu, Nendaka) [23], deze laatste was zelfs in de regering-Tshombe tot opvolger benoemd van de grote vriend van Tshombe, Munungo, door Kasavubu tegen de zin van de premier. Nendaka bleef minister onder de regering in wording van Kimba, een ex-volgeling van Tshombe in november jl. Heel het evenwichtsspel van de president was er op gericht de verschillende partijen en hun leiders tegen elkaar uit te spelen. Dit heeft hij nu volgehouden tot de 24ste november jl., want door de staatsgreep van Mobutu is dit spel verstoord en heeft de BINZA-groep het heft helemaal in handen genomen.

De koers-Kimba met o.a. verzoening met de tegenregering, actie tegen de buitenlandse technici en militairen, toenadering tot de niet-verbonden landen, is hiermee van de baan. Een voordeel heeft de staatsgreep opgeleverd, nl. het stopzetten van het parlementaire geharrewar en gekonkel om de macht en de a.s. presidentsverkiezing, al is dit spelletje spelen verloren tijd en beroofd het land van zijn broodnodige energie. De nieuw benoemde premier kolonel Mulamba schijnt echter een Tshombeïst te zijn. Hoe Mobutu staat tegenover de buitenlandse pressiegroepen is nog niet duidelijk. Maar hij wil in geen geval onderhandelen met de tegenregering en dat zegt genoeg [24].

Wat is nu de les uit al 't bovenstaande: Dat het het Westen nog steeds niet duidelijk is, dat zij aan hun laatste halfuur voor 12 bezig zijn. Men wil de klok stilzetten, maar men wil niet zien, dat de tijd verder gaat en snel verder gaat; hoe deplorabeler de economische toestand, des te eerder een ommekeer. Het is aan deze groepen om dit werkelijk onder ogen te zien en de hand in eigen boezem te steken.

Van een optreden in de zin van de titel van dit relaas, is nog bij lange na geen sprake ! ! !

J.T.

- - - - - -

Geraadpleegde literatuur.

1) R. Lemarchand: Political Awakening in the Congo, U.C.P. hfst. VI.
2) F. Hermans: Het spreken en zwijgen van de Kerk, Paus Paulus VI en Congo, Vrij Nederland 29-5-'65.
3) R. Lemarchand, p. 224-225.
4) Sélection Hebdomadaire Le Monde van 18-24 ma. 1965, p. 2.
5) La Libre Belgique (kath. conservatief) van 9-6-'65 citeerde dit bericht. Jeune Afrique is een progressief weekblad, dat verschijnt te Tunis en Parijs.
6) E. Lejeune: Clés pour le Congo, in Le Monde van 27-28 september '64.
7) Ibid.
8) Ibid. 29 september.
8a) Boekbespreking van "La pensée politique de Patrice Lumumba" door D. Desant in Jeune Afrique van 20 juli 1964 nr. 193.
9) Door de staatsgreep van 24-11-'65 reeds verwezenlijkt.
9a) Ph. Decraene: Congo solitaire et asservi in Le Monde van 3-12-'64.
10) Citaat van het boek van R. Cornevin: "Histoire du Congo-Léo" in Jeune Afrique van 18-5-'64, nr. 184.
11) De Groene Amsterdammer van 4-7-'64 en Margit de Sablonière in Vrij Nederland van 14-8-'65.
12) Ph. Decraene in Le Monde van 2-12-'64.
13) Jeune Afrique van 18-5-'64, p. 26.

14) Fenna van den Burg maakt in V.N. van 12-12-'64 gebruik van een artikel van de NRC van 4-12, waarin een bedrag van 13 miljard per jaar wordt genoemd, maar hier is door de NRC verkeerd overgenomen of omgerekend uit een artikel van Le Monde, genoemd in noot 12).
15) Geciteerd door D. Desant in Jeune Afrique van 18-5-'64, p. 27.
16) Geciteerd door het maandblad Croissance des jeunes nations, jan. 1965, nr. 40, p. 10. Dit blad heeft een progressieve strekking en is bij het franse episcopaat suspect, vanwege haar linkse sympathieën. Voor Ziégler, ibid noot 15), maar nu p. 27.
17) De NRC van 8-2-'65.
18) P. Ruys s.j.: Het uranium van Kongo en de wereldpolitiek 1939-1945, in Streven, maandblad voor geestesleven en cultuur, 17de jrg. dec. 1963, p. 209-220.
19) A. Tolen: Une révolution, trois interventions, une Afrique à construire, in het driemaandelijkse tijdschrift Présence Afriquaine, nr. 53, p. 43. (Revue culturelle du monde noire, links georiënteerd).
20) Margit de Sablonière in de rubriek Uw Mening van de NRC.
21) Overgenomen artikel van Colin Legum in de Observer door de Groene van 27-6-'64.
22) De Groene van 4-7-'64.
23) De Standaard (kath. onafhankelijk en vlaams) van 23-1-'65.
24) De NRC van 26-11-'65.
Het boek van Lemarchand werd besproken in de Groene van 13-11-'65.

-o-o-o-o-o-

DOORSTROMINGSMOEILIJKHEDEN

Een van de vele belangrijke taken van de leiding van een gemeenschap is het zorgen voor een efficiënte organisatie. Niet alleen uit het oogpunt van een juiste en snelle uitvoering van haar plannen maar ook en vooral uit een oogpunt van continuïteit. Wil zij immers de dynamische politiek die zij voert ook in de toekomst toegepast zien, dan zal zij ervoor moeten zorgen dat de toekomstige leiders, d.w.z. de actuele leiders van de diverse sub-groepen, de mogelijkheid bezitten om geleidelijk aan opgenomen te worden in de hogere en meer zeggenschap bezittende groepen.

Het komt echter voor dat een overheid meer aandacht heeft voor de handhaving van de door haar en haar familie resp. kennissen verworven posities en haar politiek derhalve meer gericht is op de voortzetting van deze status-quo dan op het algemeen welzijn van de leden van deze gemeenschap. Een dergelijke overheid zal haar aandacht vnl. richten niet op de actuele leiders van de sub-groepen, die normaliter het eerst in aanmerking komen voor een toekomstige uitvoerende functie, maar op geestes-genoten, exponenten uit de familie of kennissenkringen, omdat deze vanzelfsprekend het meest gebaat zijn bij een trouwe en zonodig heftige verdediging en voortzetting van de door de overheid gewenste politiek.
Capaciteiten, idealisme en kracht als maatstaf voor de beoordeling van de toekomstige leiders worden vervangen door: familiebanden, opportunisme, politieke handigheid, en meer van dergelijke kwaliteiten, die in iedere zichzelf respecterende gemeenschap juist uit de leiding geweerd worden.

Een overheid echter, die op genoemde wijze handelt, stelt zich aan enorme gevaren bloot. Immers het doorstromen, de natuurlijke continuïteit wordt bewust belemmerd. De leiders van de sub-groepen, die zowel de ambitie, de capaciteiten en het idealisme bezitten om de noodzakelijke veranderingen aan te brengen in de oude politiek, missen de mogelijkheid om in de hogere groepen waar de uitvoerende macht groter is, door te dringen.
De evolutie, de zo noodzakelijke geleidelijke aanpassing aan de veranderde omstandigheden, kan geen doorgang vinden. Blijft deze situatie voortduren, dan zal het verzet, de druk ten gevolge van de opeenhoping aan de poorten van alle deelgroepen, zó groot worden dat de spanning binnen de gemeenschap ondraaglijk wordt. Hoe langer het doorstromen wordt tegengehouden, hoe groter de opeenhoping en hoe groter de druk.

Bij een trage bevolkingsgroei en weinig onderwijsmogelijkheden zal het een hele tijd duren voordat de inefficiency en de spanning binnen de gemeenschap duidelijk merkbaar worden.

Een snelle bevolkingsgroei gepaard gaande met een toekenning van studiebeurzen op grote schaal zal echter weldra het onhoudbare van de situatie aan eenieder duidelijk maken.
Dat deze precaire situatie drastische maatregelen noodzakelijk maakt ter voorkoming van een minder prettig resultaat is evident. Evident is ook het feit dat een fantasierijke overheid die zich in zo'n situatie bevindt heel vreemde en grappige sprongen zal maken.

Onder dit laatste valt het exporteren van arbeidskrachten en in een later stadium zelfs van academici. Het wordt dan voorgesteld alsof het de taak van de overheid is mensen op te leiden naar hun eigen behoefte en smaak. Deze burgers zijn immers vrij om het vak of de studierichting te kiezen die zij prefereren onafhankelijk van het feit of er in de gemeenschap plaatsingsmogelijkheden zijn of niet. Immers het buitenland is groot genoeg!!

Dat dit echter slechts een verdoezeling is van een gebrek aan planning en dat op deze wijze de druk op het systeem naar het buitenland wordt gekanaliseerd is duidelijk.

Van het hulpverlenend aspect aan het buitenland dat in feite slechts aan zeer rijke en machtige (liefst ex-koloniale) mogendheden dient te zijn voorbehouden zullen we maar afzien.
De sprongen "an sich" zijn grappig.

° ° ° °   ° ° ° °

BOEKBESPREKING

Houben, Dr. P.H.J.M.: "De associatie van Suriname en de Nederlandse Antillen met de Europese Economische Gemeenschap". Leiden, A.W. Sijthoff, 1965, 124 bladzijden.

De Antillen hebben onlangs allerlei projecten weten te financieren met gelden uit het ontwikkelingsfonds van de EEG. In Nederland studeren verschillende antillianen met EEG-beurzen, *f* 580,- per maand. Op gezette tijden verkondigt een antilliaanse minister dat de associatie met de EEG uitstekende perspectieven biedt voor het aantrekken van nieuwe industrieën. Met deze drie (eigenlijk twee) facetten van het associatieverdrag is de kennis van de gemiddelde antilliaan hierover dan ook volkomen uitgeput.

Sinds kort echter kunnen de geïnteresseerden, die met een gezonde achterdocht het vleugje associatie-propaganda hebben geslikt, middels dit werkje van Houben, de reële konsekwenties van de nieuwe banden met de EEG onderkennen.

Voorzien van hun voorgeschiedenis en een kort commentaar van de schrijver worden achtereenvolgens behandeld:

a De Overeenkomst van 13 november 1962, welke de noodzakelijke wijziging van het Verdrag van Rome inhield, waardoor het pas voor de Antillen mogelijk zou worden om een geassocieerd lid te worden. En het speciaal ingevoegde aardolieprotocol, om de invoer van de antilliaanse olieprodukten in de EEG lidstaten te beperken en nauwkeurig vast te leggen.

b De Rijkswet van 19 juli 1962 om de associatie voor Suriname goed te keuren.

c Het besluit van de Raad van 25 februari 1964, waarin de associatie van Suriname en de Antillen met de EEG wordt uitgewerkt.

Ofschoon artikel 131 van het EEG-Verdrag stelt, dat het doel van de associatie is: "het bevorderen van de economische en sociale ontwikkeling van de landen en gebieden (in casu Antillen) en de totstandkoming van nauwe economische betrekkingen tussen hen en de Gemeenschap in haar geheel", mag men zich gevoeglijk afvragen welke partner uiteindelijk aan het langste end zal trekken. De schrijver van dit boek houdt zich wat dit betreft zeer op de vlakte (voorzichtigheid?).

Toch moet men het aardolieprotocol als de eerste en duidelijke, essentiële tegenslag van de antilliaanse belangen zien. Van de antilliaanse belangen, en niet die van de ESSO en Shell, want deze laatsten blijken geen geassocieerde-Antillen nodig te hebben om in de Rijnmond met nieuwe raffinaderijen de EEG te infiltreren. Hiermee komt men vanzelf op een juistere beoordeling van de mogelijkheden voor het aantrekken van nieuwe industrieën, die via de Antillen de invoerbelastingen van de EEG zouden willen ontlopen. Het blijft nl. voor alle concerns op dit moment nog steeds meer verantwoord om nieuwe vestigingen in een van de EEG-landen zelf te plaatsen, ondanks de kleinere winstmarges die de verschillende landen permitteren. Het trojaanse Antillen-paard draagt zelfs het risico met zich mede dat het binnen een periode van vijf jaar de associatie kan opzeggen.

De tarieven-afbraak, welke ook op de Antillen moet plaats vinden, is een onderwerp dat juridisch de nodige haken en ogen vertoont.

Tenslotte is de economische aansluiting van de Antillen bij o.a. de Latijns Amerikaanse Vrijhandelsassociatie, zolang de EEG-associatie bestaat, een illusoire aangelegenheid, omdat de Antillen geen enkel land t.o.v. de EEG-Staten mogen bevoordelen.

\- - - - - -

EEN AANNEMELIJK VERHAAL

Een aantal antilliaanse intellectuelen kregen de opdracht van een lokale partijvoorzitter om de verkiezingscampagne van zijn partij op te zetten. De bureau-geleerden stroopten eerst de mouwen op.

De psycholoog stelde een onderzoek in naar het gedragspatroon van de antilliaanse kiezer, maakte een psycho-analyse van de stem-pionier en wijdde een hoofdstuk aan imago-building. De econoom schreef een verhandeling over de infra-structurele aspecten van de omkopersmarkt, gedocumenteerd met cijfers, statistieken en een uitklapbare grafiek in zes kleuren. Ze voegden alles samen in een rapport en ontboden de hoofdredacteur van een plaatselijk dagblad voor de juiste briefing. De psycholoog las het stuk voor.

De socioloog uit het gezelschap keek gelaten uit het raam dat zicht gaf op de haven. Zijn gedachten dwaalden af. Onder het raam hielden twee werkeloze onderstandtrekkers zich laconiek bezig met een spelletje poker.

De psycholoog las onverdroten voort, als een geit die een strooien hoed verorbert. Toen het verhaal uit was zei hij: "Wij willen nu een wetenschappelijk verantwoord campagne-idee, dat op dit rapport gebaseerd is". De partijvoorzitter knikte mismoedig. De blik van de socioloog was blijven steken op een "full-house" door een der onderstandtrekkers op tafel gelegd. Als een bliksemschicht lichtte een briljant idee in hem op. In een fractie van een seconde werd een grandioos verkiezingsplan in hem geboren. Hij zei: "Als we het woord full-house als thema nemen en de gehele campagne instellen op het leven der werkelozen, dat kan een geweldige campagne worden. Succes is dan bij voorbaat verzekerd. Machtige campagne!"

De anderen moesten het even verwerken. Toen zei de psycholoog: "Ik heb geschreven, dat de campagne moet appeleren aan antilliaans gevoel voor romantiek en avontuur. Ik had het bij het rechte eind."

De econoom zei: "Mijn conclusie was dat alléén een vechtcampagne kans biedt op succes. Ik krijg dus óók gelijk."
Weer een bewijs dat verkiezingscampagnes wetenschappelijk moeten worden aangepakt, dreunt de partijvoorzitter voldaan.

"De mening dreigt post te vatten, dat de verkiezingsstrijd wetenschap is. Verkiezingscampagne is een kind van twee hoogst onwetenschappelijke fenomenen, nl. omkoperij en zwijnerij", zei de hoofdredacteur, die was blijven zitten; "een schijntje wetenschap voor de show zal niemand hinderen, het is net als in mijn beroep! Wie geen creatieve noot kan blazen loopt altijd voorop en immer getooid met partijvlaggen."

De psycholoog tracht nog de boel te redden door te verklaren dat toch de creatieve denkers uiteindelijk in het politieke leven de bazen zijn. Gelach van de kant van de socioloog, die daarna zegt: "Er zullen toch elementen op dit eiland te vinden zijn, die dit menen te moeten weerleggen."

Dat het rapport van onze intellectuele vrienden intussen al lang ongelezen verder zijn weg naar de zeer riante prullebak van de partijvoorzitter vond is nauwelijks vermeldenswaardig. Dat was immers antilliaans logisch!
Beste lezer, er zullen altijd mensen zijn die logische ontwikkelingen het liefst willen tegenhouden, omdat het vaak zo lastig is erin mee te komen. Het nare is, dat het ze meestal óók nog lukt. Het leven rolt verder en de jeugd vraagt zich af: worden we nog eens ooit verlost van deze heren? Wie weet, wie weet.

ENK.

- - - - - -

De amerikaanse leiders hebben in de afgelopen weken, ongevraagd en voor de zoveelste maal, hun imperialistische en aggressieve yankee politiek voor de zuidamerikanen gepreciseerd. De zuidamerikanen hebben van hun kant bij de ontvangsten van de in kogelvrije vesten gestoken Bobby Kennedy en Dean Rusk dan ook niet alleen de gebruikelijke konfetti van stenen en keien gepresenteerd, maar deze aangevuld met bommen, zoutzuur en een historische rochel.

Tijdens de konferentie van de Organisatie van Amerikaanse Staten in Rio de Janeiro vond een heropvoering plaats van het omkoop-spel-in-lobby-stijl, dat in 1962 in Punta del Este zo succesvol was uitgevoerd. Inder-tijd moest Cuba uit de OAS gestoten worden en kochten de VS met allerlei bilaterale projecten, het vereiste stemmen-aantal af.

ESKALATIE IN ZUID-AMERIKA

Alom bekend is het bedrag dat de haïtiaanse stem heeft gekost (een 1500-bedden-ziekenhuis, een landingsbaan voor straalvliegtuigen en 15.000.000 dollar cash), en veel lager kwam te liggen dan de amerikanen hadden be-groot. "Cheaper than expected" verklaarde een entoesiaste amerikaanse diplomaat. Nu in 1965 moest eens te meer een "basis" gecreëerd worden om de komende militaire ingrepen van de VS een achtergrond te verschaf-fen.

Het voorspel van deze konferentie begon reeds in de eerste week van augustus jl. met de aankomst in Rio van een 21 man sterke amerikaanse de-legatie waaronder W. Fulbright, T. Mann en de president van de Export-Import Bank H. Linder. Kort daarop ging de verwachte devaluatie van de cruzeiro niet door, maar introduceerde Brasilia een van de - ondanks de tragische kanten - grootste politieke moppen van dit kontinent: "de ideologische grenzen!". Washington bezat echter weer een grootse bondgenoot in de militaire rechtse hoek. T. Mann verklaarde dan ook zonder meer dat de VS zich tegen elke bevrijdingsfront zouden verzetten. Intussen eska-leerden van hun kant de guerillas in Peru, Ecuador, Colombia en Venezuela en verdween de grootste guerilla-expert van het westelijk halfrond. In-dien Che Guevarra zich thans in de Andes bevindt - en er is nauwelijks reden om dit niet aan te nemen ondanks het westelijke geteoretiseer over spanningen tussen Fidel en Che - dan mag 1966 tegemoet gezien worden als het jaar waarin de Sierra de los Andes functioneel de Sierra Maestra zal worden.

Om terug te keren tot de inter-amerikaanse konferentie in Rio, deze wordt op de eerste plaats gekenmerkt door het feit dat Dean Rusk gedurende de eerste dagen geen enkele officiële mening naar voren bracht. Wel hebben de bijna 200 mannen van zijn staf koortsachtige kontakten gelegd in de afgeslotenheid van de lobby, waarbij weinig zuidamerikaanse kollega's werden overgeslagen. Of deze kontakten en stemmen-kontrakten uiteinde-lijk succesvol zullen zijn of niet, maakt een tweede Vietnam in de Andes niet "cheaper than expected".

-o-o-o-o-o-